

Tandrčak

Dičiji list na bunjevačkom jeziku • Subotica, mart 2009. • Godina II

broj
15

RIČ UREDNIKA

Draga dico,

Kad izađe ovaj broj mi ćemo se već družiti i održati naše takmičenje recitatora.

Odabrat onog ko zna med vama najlipše recitovat.

Približava nam se Uskrs, zato smo ovaj broj posvetili upravo ovom svecu. U „Tandrčku” ćete moć pročitati sve što vas o tom zanima a nis-

te znali. Ofarbajte jaja, opravite gnjizdo i strpljivo čekajte zeca. Oma posli Uskrsa tu je još jedan naš stari običaj - polivači. I o njima smo vam pisali, a moždar ćete imati sriće za Uskrs, pa ćete moć i viditi ovaj običaj uživo baš u vašoj okolini.

Do drugog broja i slidećeg družjenja,

Velik pozdrav!

Urednik:

Suzana Kujundžić - Ostojić

Tehnički urednik: Ivan Stantić

Saradnici: Marija Horvat,

Branka Bešlić, Ruža Josić,

Dragan Tovarišić, T. K. Matković,

Nataša Džmura, Livia Tričko Stantić

Ilustrator: Bane Kerac

Štampa: KriMel - Budisava

CIP - Каталогизacija u publikaciji Библиотека Матице српске, Нови Сад
087.5

TANDRČAK : dičiji list na bunjevačkom / odgovorni urednik Suzana Kujundžić - Ostojić. - 2008 br.1 - Subotica : Bunjevački informativni centar, 2008.- ilustr. : 30 cm

Mesečno

ISSN 1820-6735

COBISS.SR-ID 228104199

UKRAŠAVANJE JAJA

Kako godine prolaze, tako se i farbanje jaja pojednostavilo. Postoje tradicionalni načini farbanja jaja, ali mi ćemo vam ovoga puta prikazati kako se to moć jednostavno uraditi. Ono što se nikako ne minja jeste radost Uskrsa, zajedničko farbanje jaja i naravno porodična družjenja.

Za farbanje jaja potribno vam je da imate: lonac, šporelj, vruću vodu, sirće, kesicu s bojom za jaja i nalipnice po želji. U dućanima možete naći i komplete s bojom za jaja, nalipnicama, a ako oćete crtati po jajima ima i specijalni flomastera. Boju rastvoriti u 2 deli vruće vode. U vodu metnuti četiri do pet kapi sirćeta, zatim kuvana jaja spuštiti u vodu u kojoj je rastvorena boja. Dodati vode i još malo prokuvati. Ako nećete crtati jel lipiti nalipnice na jaja, onda im primaziti nauljenom krpom i tako će dobiti visok sjaj. Jedna kesica bi trebala biti dosta za bojenje 10 jaja.

Samolipljive sličice vrlo olakšavaju dekoraciju jaja.

Pažljivo odlipimo nalipnicu i nalipimo je na jaje i stisnemo. Moramo paziti da se sličica ne zalipi na masnu površinu. Ako želimo da jaje ima sjaj, onda prvo zalipimo sličicu, pa tek onda premažemo s nauljenom krpom.

Uživajte!

L.T.S.

ŠKULE U STAROM I NOVOM ŽEDNIKU

Učiteljica **Suzana Nikolić** izbornu nastavu bunjevačkog govora pridaje u dvije škole, pa ćemo joj obadvi i predstaviti.

Sonja Neorčić, direktorica Osnovne škole „Pionir“ u Starom Žedniku, kaže da je zgrada njeve škole „Pionir“ u Starom Žedniku izgrađena 1971. godine i da je prije tog bila „razbacana“ na šest lokacija u selu i na salašima. Danas ima 157 učenika, od prvog do osmog razreda koji pohađaju nastavu na srpskom jeziku, od tog devet učenika uče bunjevački, kod učiteljice Nikolić. U prijapodnevnoj smini se odvija obavezna nastava, a poslijepodne izborna, fakultativna i sekcije. U posljednji nekoliko godina renoviran je hodnik, kuhinja, fiskulturna sala je kompletno uređena, urađeno je osvetljenje, izolacija krova, napravljena je ograda, renovirano je pet toaleta. Ostalo je još ulipšavanje spoljašnji zidova.

U školi se fale s dobrim učenicima, ne samo da pomažu roditeljima kod kuće, nego i u školi, kad padne

snig sami se jave da očiste školsko dvorište. Zato i ne čudi dvorište puno zasađeni ruža. Osim cvijeta i zelenila, učenici čuvaju i školski namještaj, tako da ima komada još iz 1971. godine kad je škola sagrađena.

Nije čudo što đaci posebno vode računa o školskom dvorištu jer je to jedino mjesto gdje se u selu mogu okupljati. U Starom Žedniku nema kafića, samo kafana, a nema ni sportski teren ni bioskopa. Oni stariji izlaze na mjesto od Subotice do Bačke Topole, a mlađi preko škole odlaze da posite varoš i Palić.

Druga škola je u Novom Žedniku, „Bosa Milićević“. Zanimljiva je njezina historija.

Selo je oformljeno 1929. godine s oko 300 kuća, a godinu dana poslije nova škola je počela s radom, prvi učitelji su bili sestre **Rendić**. Dotle su učenici išli u školu koja se nalazila zapadno od željezničke pruge Novi Žednik-Verušić, dva kilometra od željezničke stanice. Poslije II svjetskog rata škola ima prva četiri razreda, a

broj djece se povećava, tako da rade dva kombinovana odjeljenja. U to vrijeme škola se zvala „Preporod“. Viša odjeljenja škola dobija školske 1953/54. godine i postaje osmogodšnja. U nastavu škole radila su i isturena odjeljenja na Klisi i Matijević kraju.

Svoje današnje ime „Bosa Milićević“ škola je dobila oktobra 1959. godine, po narodnom heroju. Nova, sadašnja zgrada škole izgrađena je 1978. godine, sa savremenim učionicama, kabinetima, fiskulturnom salom i školskom kuhinjom, čime su stvoreni maksimalni uslovi za rad i učenika i nastavnog osoblja.

Školu vodi direktor **Milan Vojnović**, a u osam razreda ima 176 učenika, od tog nji 13 uči bunjevački, i svi idu prijapodne u školu. Učenici redovno učestvuju na takmičenjima koje organizuje Ministarstvo prosvite i sporta zajedno sa naučnim društvima i postižu solidne rezultate. Posebno treba istaknuti rezultate iz historije, biologije, tehničkog obrazovanja i srpskog jezika.

V. M.

USKRŠNJI SVECI

Virovatno svakog od vas na Uskrs podsićaje šarena jaja i zec. Al tom velikom svecu prithodi i puno drugi običaja koje Bunjevci poštivaje.

Uskršnji sveci

U uskršnje svece spadaje:

Čista srida - vira nalaže da se ide

u crkvu i na kalvariju. Tog dana žene moraje dobro išikarit sude da na njima nema ni malo masnoće zbog posta.

Blagovist - to je dan kad je bili anđo dono „blagu vist” svetoj Mariji da će donet na svit Isusa.

Cvitna nedilja - tog dana se na groblje nosi cica maca (vrbove gran-

čice) a ko oće da bude mlad i lip tri-ba u subatu uveče da načupa žita, a u nedlju prija sunca da potopi u lavor i da se umije sotom vodom. Ta voda se ne tare peškirom, nego se čeka da se osuši.

Velik četvrtak - na taj dan Isus je ostavio puno poruka na posljednoj večeri. Posli tog Čivuti su ga uvatili.

Velik petak - to je dan kad je Isus bičovan, trnjom okrunjen i ismijan. Posli tog razapet je na križ i u teškim mukama umro za naše spasenje.

Velika subata - u subatu ujutru se kuva šunka, divenica i jaja, peče se kolač, jagnje. Od svega po malo se ponese u crkvu u kotarici da se posveti. To se mož isti u nedilju ujutru rano.

Uskrs - je najveći kršćanski svetac. Tog dana je Isus uskrsnio iz mrtvi, pobidio smrt i svim ljudima od Adama i Eve do posljednjeg čovika na Zemlji darovo vični život.

Uskršnja jaja

Jaje je simbol Uskrsa. A zašto je to tako?

• U svim svjetskim kulturama, jaje simbolizuje početak života, čak i svemira. Latinska poslovice kaže - „Cio život počinje iz jajeta.” Jaja su bojadisana i ila se tokom prolićni festivala u drevnom Egiptu, Persiji, Grčkoj i Rimu, a šarena jaja su davana ko poklon prilikom proslava dolaska prolića. Ove drevne kulture su jaje smatrale simbolom svemira, dilom vrhunskog božanstva, početkom života.

• Kršćani sa bliskog istoka su usvojili ovu tradiciju pa je jaje postalo i religijski simbol - pridstavlja Isusov grob, iz kojeg je uskrsao. U sridnjem viku, jaja se često farbaje u crveno da simbolizuju Isusovu krv.

• Čokoladna i jaja od drugi slatkiša su se pojavila u 19 viku.

Prema jednoj legendi:

„Videći kako ljudi progone Mariju sa malim djetom nika se žene sažale na nju, pa da bi omeli ljude da je ne stignu i ne uvate, one friško obojadišu jaja, metnu u pregaču u krilo, i stanu iznositi prid gonioce i nuditi ji. Ljudi nisu nikad prije tog vidili taka jaja, zbog toga su zastajali, razgledali i uzimali ji. Onda je Bog blagoslovio šarena jaja.”

Po drugoj legendi:

„Kada su kršćani na Veliki petak tvrdili da će Isus uskrsnit Jevreji su kazli da će to bit onda kad kokoške pronesu crvena jaja. I gle čuda, u nedilju su kokoške pronele crvena jaja

i Isus je uskrsao, pa se za spomen tog bojadišu jaja i do današnjeg dana.”

Od kadgodašnjeg šaranja u lukovnici i crtanjom voskom danas su nadalesko poznata uskršnja jaja koja su smislili Bunjevci: ukrašena slamom, kuruznom ljuskurom, bušena el šlingovana, te crtana u svim tehnikama.

Uskršnji zec

U uskršnjim običajima zec ima vrlo značajnu ulogu. Ovaj uško dugo-uško nam za Uskrs nosi šarena jaja i druge poklone. Kod drugi naroda nije samo zec onaj koji donosi jaja dobroj dici. U Švajcarskoj to je kukavica, u Nimačkoj lisica, u Austriji je pivac, u Tiringiji roda, u drugim krajevima druge životinje jel tice.

Dok je u staro vrime zec bio nečista životinja jel priživa a nema papke, u kršćanskoj simboliki, on je bespomoćan, pridstavlja čovika, koji očekiva spasenje od Isusa.

Za razliku od vola i magarca, u košari u kojoj se rodio Isus u Betlehemu, zecu nije bilo ni traga ni glasa, a zec se ne spominje ni u Bibliji. Brez obzira na to, zec je od pamtivika sastavni dio uskršnje simbolike. Etnolozi kažu da je zec već u Staroj Grčkoj imo poseban status zbog svoje sposobnosti brzog razmnožavanja.

Prema jednoj legendi, uskršnji zec je ustvari bio velika, lipa tica koja je pripadala boginji Eostri. Jednog dana ona je, magijom, pritvorila ticu u

zeca. Zato što je uskršnji zec još uvijek tica u srcu, on i dalje nastavlja graditi gnjizda i polaže jaja.

Dica triba da u subatu uveče načupaje kotaricu žita jel trave i da naprave gnjizdo di će njim zec donet poklon. Poklon će bit onoliko velik koliko su dica bila dobra.

Vodeni ponediljak

U ponediljak, drugog dana Uskrsa ide se u polivanje. Di god ima divojaka momci imaju dozvolu uč u kuću i polit cure, al samo ako se znadu. Cura triba da ji počasti, daruje i okiti cvićom.

Momci idu obučeni u narodnim nošnjama, prate ji gajdaši, frulaši jel tamburaši i malo ko ide pišce. Oni okite fijakere i najbolje konje pa tako stižu prid divojačku kuću. Onda odvedu curu na bunar i poliju je. Cure se posli prisvlače i među odilo na štrangu da se suši, a i da komšije vide koliko je polivača cura imala.

Smatra se da je ovaj običaj nasto još od Isusovog uskrsnuća. Dva anđela su taj događaj nagovistila Divici Mariji, a ona je sa drugim ženama očla u selo da o tom obavisti sve druge. Kad je to čuo Herold on naredi da se žene rastiraje, a kad njim nisu ništa mogli polivali su ji vodom „da dođu sebi” i da ji učutkaje.

I danas momci idu u polivanje al se modernije oblače, nose mrišljive vode a „upregnu” limuzine - al opet dobiju šareni jaja.

Ruža Josić

SIĆANJE NA USKRS

U sićanju živi vrime
kad sam bila vrlo mala
i čekala željno Uskrs
a korizmi nikad kraja.

S njim će, valjda i proliće
i zima se odužila,
al još uvik, prkosi na
korizmenim vitrovima.

Nema pisme ni veselja,
a posnu smo ranu ili,
svako veče prid spavanje
krunicu smo izmolili.

U nedilju Cvitnu smo se
mladim žitom umivali,
da će Uskrs za par dana
stariji su kazivali.

Kad je Uksrs osvanio
svi smo bili na nogama,
na astal je poređana
s posvetlišta fina rana.

Divenica, ren i jaja,
pletan kolač, cila šunka,
Bože, što su lipa bila
ta uskršnja rana jutra.

Na dolafu pomorandže,
jacin, pruće cica-mace
i šareni jaja pladanj
za dicu i polivače.

Pa razgledam dugo šare,
na kraju sam izabrala
ono di dva zeca mala
vuku kola puna jaja.

Dobila sam novo ruvo
i crvene papučice
malko veće, al ne mari
važno da su na bobice.

Prošlo vrime al Uskrsom
kad zazvone zvona jače
čini mi se vidim dolaf
i na njemu pomorandže.

Gabrijela Diklić

ČEKAM ZECA

Ne znam šta ću
radit, al to nije red.
Oćul ja za Uskrs
vidit zeca već jedared?!

Zasidu u avliji pravim,
pa četvore oči otvorim.
Čekam tako od ručka do užne
iza badnja kuružnje.

Čekam tako al ne vridi,
sve dok majka ne poviri.
Zove: Ajde užnat oma,
mani se vrebanja,
ko je dobar bio zeca
je već vidio.

Žurim, užnam,
jednim okom
na gnjizdo pogledam.

I baš kad sam batak ijo,
on ko da je promilijo.
Priko krova od komšijske kuće,
u avliju di šetaje pučke.

Ostavio poklon kod
stražnji vrata,
našo ga moj tata.

Vidim već lipo sam prošo,
opet me je zec zaobašo.

OMILJENI „TANDRČAK“

Ovaj put predstavimo vam **Nikolu Rakića** iz Novog Sada, vrnog čitaoca „Tandrčka“. Prijateljica njegove mame je Bunjevka i priko nje su saznali za „Bunjevačke novine“ a u njima je Nikola našo kutak za sebe - „Tandrčak“.

Nikola ima 10 godina i vrlo je svestrano dite.

- **Teniram atletiku u AK „Vojvodina“, idem na šah a u Muzičkoj školi „Isidor Bajić“ učim sviranje na klaviru.**

Iako ima puno obaveza Nikola ima i slobodnog vremena, koje provodi ko i ostala dica:

- **Igram igrice na računaru, crtam automobile, gledam TV, igram se sa mačkom Belim i idem napolje sa drugarom.**

Dok u Novon Sadu ima, na žalost još tušta dice, koja ni čula nisu za Bunjevce, Nikola čita „Tandrčak“ i ni jedan ne propušta.

- **Čitam „Tandrčak“ zato što ima zanimljive viceve, pesme, priče i mozgalice. Ima i vrlo lepe ilustracije. Osim „Tandrčka“ čitam „Nacionalnu geografiju Junior“ i „Mikijev zabavnik“.**

Na pitanje koja mu se rubrika u „Tandrčku“ najviše sviđa, Nikola kaže:

- **Najviše mi se dopadaju vicovi, pročitam uvek neku pesmu, volim i bojanuku. Dobra mi je i rubrika „Oću**

da znam“ u kojoj saznam mnoge nove stvari.

Pošto je „Tandrčak“ pisan na bunjevačkom jeziku, pitali smo Nikolu jel razumi sve riči. Na to nam je Nikola kratko kazao:

- **Normalno da razumem, pošto ga čitam od prvog broja.**

Za sad ovo svoje čitalačko iskustvo još nije podilio sa svojim drugarima iz razreda.

Sve o čemu se piše u „Tandrčku“ Nikoli se sviđa, pa nam tako nije pridložio ništa drugo, osim da se ne minjamo i budemo dobri i dalje. Ovaj desetogodišnjak uveliko razmišlja o svojoj budućnosti i kaže kako će kad naraste bit dizajner za automobile alfa romeo u Milanu.

„Tandrčak“ mu želi da mu se snovi ispune i poziva da baš na njegovim stranama javno pokaže svoje prve crteže auta.

S. K. O.

USKRS I ZEC

Kako su se kadgod dica radovala Uskrsu i šareni jajima i čekali zeca. Ode na salašima su dica u proliće mogli vidit tušta zecova, a i mali zečića u zelenom žitu el travi. Kad vide zeca kažu na glas šta žele da njim donese, što se obično i ispunilo. A zašto baš zec?

Pripovida se da je jedared zdravo davno živio blizo šume jedan siromačovik, koji je imo više male dice a žena mu je bila bolesna. Na Veliku subatu je išo u šumu nakupit granja za ogriv da ima na čemu skuvat dicit užnu za Uskrs. Dica su pošla za njim pa su se igrali na kraj šume. Kad jedared

nađu nikoliko zečića. Dica se obraduju i počmu se sigrat s njima.

Napravili su svakom zečiću gnjizdo od trave i malo ji pokrili travom, a prid veče su pošli kući. Mislili su ujutru doć pa se sigrat s njima. Zečići su očli sa svojom mamom zečicom, a dica kad su na Uskrs ujutru došli zečići nisu bili tu, a u gnjizdu je bilo šareni jaja i šećera (bombona) čemu su se sirota dica zdravo obradovala i veselo proveli Uskrs. Tako su i posli i ta druga dica na Veliku subatu pravili gnjizdo di će njim zec štogod donet. I ne privare se, u gnjizdu nađu dar.

A. V. K.

50 GODINA SA TAMBUIROM

Teško je nać ćeljade koje ne voli muziku. Ćini nam se teško je nać i ćeljade iz Baćke koje ne voli tamburu. S takom muzikom ode se odrasta i ųivi. Jeste li moųdar kadgod i vi poųelili svirat ovaj instrument jel ste pomislili kako je to bit muziĉar. Na sva ova pitanja daće vam odgovore jedan od najistaknutiji muziĉara Subotice Stipan Jaramazović. Ove godine on slavi 50 godina „druųenja” s tamburom. Moųdar ćete baš poli ovog teksta i vi poųelit krenit njegovim stopama.

Muzikom se bavite 50 godina. Kako je sve poćelo?

Prvi susrit s muzikom imao sam još ko malo dite, i to kad su komšije imale svatove. Naime, mene su metnili na zapreųna kola, kako bi ja mogo vidit šta se događa. Kada su me pitali šta sam vidio, ja sam kazo: „Svirci sviraje – vidio sam tamburaše.”. Kasnije u osnovnoj škuli profesor fiziĉkog Katanćić je pito ko ųeli svirat. Posli škole oćli smo u „Mladost”, di smo naućili drųat tamburu i ćitat note i eto od onda pa do sad stalno sviram.

Koliko je tambura zahtivna – viųbe, probe s orkestrom?

Kad se dite s 9-10 godina upiše dosta je da posveti polak sata na dan al redovni po sata i rezultati će se pokazat. Kasnije u VII jel VIII razredu to vrime triba povećat na sat vrimenta. Kontinuitet je jako bitan. U mlaćem uzrastu uglavnom roditelji dovedu dicit, jel su oni još mali da bi sami birali instrument. Veliku ulogu ode ima i društvo. Ako se oni osićeje prijatno, onda je polak posla uraćeno.

Imate puno obaveza. Prija svega tu je porodica, pa obaveze oko muzike. Kako sve to moų uklopit i sve stignit?

Sviranje nikad nije bilo jedino ćime se bavim u ųivotu. Ono me ispunjava, a moųem slobodno kazat i oslobađa napetosti. Ko mlad završio sam gimnaziju, pa Saobraćajni fakultet u Beogradu. Za sve to vrime sam svirao. Inųinjerski poso zna imat momenat zasićenja i onda uzmem svoju tamburu (prim) pripuštım se sviranju i oma se osićam bolje. Imam tu sriću da mi je i supruga Jelena, kad smo se uzeli, naućila svirat tamburu, jel je tila više vrimenta da provodimo zajedno. I ona još uvijek svira u orkestru. Mojoj dicit, Sonji i Nikoli jednostavno je bilo nor-

malno da nauće svirat tamburu, i oba-dvoje danas sviraje. Mislim da mi je sve to išlo na ruku kako bi mogo dat 100 % sebe u ono što volim, naravno pored svoje porodice.

Koje su pridnosti, a koje mane bit muziĉar?

Pridnosti su, bar što je kod mene glavno, što me sviranje tambure opušta. Sviram sat jel sat i po i od svega se odmorim. Neopisivo je lip osićeaj kad svirate na kakom koncertu prid 300 – 500 ljudi. Mislim da mana nema, jedino bi moųda kogod tu kazo da morate bit stalno posvećeni ovom, ode ne prolazi sistem „malo oću – malo neću”, jel je kontinuitet, vrlo bitan.

Kakao je nasto „Subotiĉki tamburaški orkestar”?

Dosta je bio „mršav” rad s tamburom. Zato smo grupa vršnjaka i ja formirali veći orkestar i 12. novembra 1967. godine poćeli s ozbiljnim radom. Razmišljali smo kako ćemo se zvati, i na kraju dali ime Subotiĉki tamburaški orkestar. Orkestar je brojio oko 20-ak ćlanova, posli duųeg rada smo ustanovili da nam triba i podmladak, jel postoji mogućnost da ćemo se „osuti”. Tako smo 1982/83. godine krenili u još jednu avanturu koja je takođe urodila plodom. Sada „škulica” broji oko 20-25 ćlanova, Dićiji orkestar oko 20 i Veliki orkestar oko 25 ćlanova. S ćlanovima orkestra radimo moja ćerka Sonja i ja. Ovaj orkestar bio je jako uspišan. Od prvog dana ostavili smo dobre

utiske i imali dobre kritike na svim festivalima, a samim tim smo i osvajali prva mesta. Tako smo imali smilost da izaćemo u inostranstvo – di smo nastavili s istim uspisima. Najveći uspih mislim da je osvajanje prvog mesta „Summa Cum Laude” u Belgiji. Izuzetno draga mi je turneja po Izraelu di su nam koncerti bili toliko zapaųeni da smo imali ĉak i radio prinos. S ponosom mogu kast da smo u Srbiji, a i u bivšoj Jugoslaviji, na festivalima bili med vodećim orkestrima, pogotovo od kad je dirigent Zoran Mulić.

Niki slideći „koraci”?

Volio bi da pomognem poćetnicima i napravim za nji pisani materijal iz ćega će ućit svirat. Volim radit aranųmane, tj. da osmislim kad će i kako pojedini instrumenti svirat u jednoj kompoziciji. Eto tom bi volio više vrimenta posvetit.

I za kraj, kaųite nam, jel skupo svirat tamburu i jel primete nove ćlanove?

Tambure nisu skupe, već od 300 evra moųete dobit pristojnu tamburu, a nju moųete koristit godinama. ųice su potrošni materijal, i one nisu skupe. Onaj ko ųeli samo da proba, a nije još ĉiguran da će se tamburom ozbiljnije baviti, moų i iznajmit tamburu. Obuka košta 400 dinara mesećno. Naravno da su novi ćlanovi uvijek dobrodošli. Prijemnog ispita nema, ko ųeli a ima devet jel više godina, moų slobodno probat, i to svakog ponediljka i ćetvrtka u novoj Opštini, sala 3, od 18 do 20 sati.

L. T. S.

KAKO KOMUNICIRAMO?

Komunicirat (sporazumivat se) možmo na razne načine.

Komunikacija mož bit verbalna (govor riči-usmeno i pismeno) i neverbalna (govor tila-pogledi, gest, pokreti, mimika...).

Gest, govor ruku, tila, dilovi lica mogu zaminit riči jel da ji dopune u komunikaciji.

Veza izmed gestikulacije i riči je neraskidiva, tako da ste cigurno imali priliku vidit da ljudi dok razgovaraje mobilnim, ne pristaju klimat glavom, pravit grimase el da „mašu” rukama, iako ji sagovornik ne mož vidit.

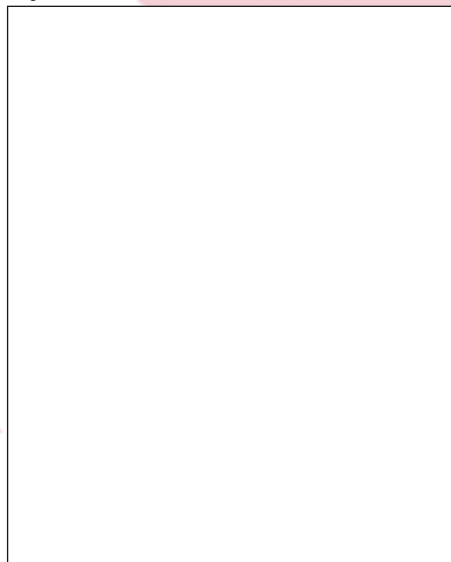
Govor gestovima je stariji od riči, to pokazivaje istraživanja u primitivnim plemenima Aboridžina, Indijanaca u Dakoti i kod drugi naroda.

Govor tila nije isti kod svi naroda i u svim kulturama.

Grci su, na primer, klimanjem glave gori-doli izražavli negiranje, a pokre-

tima livo-desno – odobravanje.

To kako komuniciramo pokaziva kako se odnosimo prema ljudima u našoj okolini.

Npr. pribacivanje ruke priko rame-

na, oslanjanje na koga, približene glave i držanje ruke je pokazatelj bliskosti sa nikom osobom.

Najčešći izvori nesporazuma komunikacije u škuli su:

1. Stručni i nepoznati termini – niki profesori koriste stručne i nepoznate termine prilikom pridavanja, pa ji je teško razumit. Triba kast profesorima koje su riči nejasne tj. koje nerazumite da bi olakšali razumivanje, pa samim tim i učenje.

2. Nerazumivanje teme – nedovoljno poznavanje nike teme mož dovest do nesporazuma. Ukoliko vam štogod nije jasno ne ustručavajte se nego pitajte. Bolje pitat nego ostat u neznanju.

3. Zanemarivanje konteksta – kadkad se dešava da uslid nepažnje, nezainteresovanosti i umora učenici zanemare kontekst što takođe mož dovest do nesporazuma. Skoncentrišite se i pazite na časovima da bi otklonili nejasnoće.

4. Pridodata značenja riči – postoje riči koje imaje prinesena, pridodata značenja, pa ji svako svati na svoj način.

5. Nejasna formulacija – npr. nejasno formulisano pitanje koje je postavio nastavnik može dovest do pogrišnog odgovora učenika.

U govornom obraćanju učenici persiraju profesorima a i niki profesori učenicima. Tako se izražava poštivanje. To pokaziva da je način komuniciranja određen hijerarhijom odnosa med ljudima.

Sporazumivanje (komunikacija) predstavljaja jezgro svi međuljudski odnosa.

BIOSKOP „PRID NOSOM”

Ovo je novi proizvod, koji će se najviše dopasti ljubiteljima filma, al virujemo da će i ljubitelji igrice i računara bit oduševljeni s njim. Radi se o krajnje neobičnim očalama pod nazivom EzVision X4, ako se one opšte mogu nazvat očalama, jel osim oblika nemaje ništa zajedničko s očalama.

Napravljene od super lake plastike, napajaje se putom punjivi baterija s kojima EzVision X4 radi od šest do osam sati. U sebi imaje ugrađene slušalice ekstra kvaliteta, koje će vam u kombinaciji s ogromnom slikom pružit neopisivi doživljaj. Uređaj se mož priključit na DVD, playstation, TV, računar, iPod video i sve što ima video izlaz i prid vama je slika koja po dimenzijama odgovara ekranu dijagonale 1,5 metara.

Karakteristike ovog uređaja su:

- rezolucija 640 x 480
- ugrađene slušalice

- nose se ko očale
- punjiva baterija s kontrolom jačine zvuka
- priključci za iPod i DVD, TV, konzole
- dimenzije 14.5 x 2.7 cm (sklopjene)

Jednostavno kazano, ne ide Muhammed u bioskop, neg bioskop dolazi kod Muhameda.

L.T.S.

Branka Bešlić, psiholog

Norveška se nalazi na severu Evrope, i spada u skandinavske države. Ovu zemlju zovu još i zemlja iljadu fjordova. Po njima je u svitu i najpoznatija, jel se baš u norveškoj nalazi drugi po veličini fjord na svitu, a dugačak je nevirovatni 205km. Viruje se da ime norveške potiče od severnogermanskog „nor veg”, što u privodu znači „put ka severu”.

Osim fjordova, kraljevina Norveška ima i nevirovatni 50.000 ostrva duž svoje zapadne obale, koja je inače zdravo nepristupačna, pa je pored ladne klime još jedan od razloga zašto su kupaći na tim obalama pravo čudo. Norveška se graniči s Švedskom, Finskom i Rusijom na samom severu, di je laponski zvaničan jezik, a u ostalim delovima zemlje je norveški. Triba znat da postoje dve varijante norveškog, al o tom ćemo možda drugi put.

Norvežani su direktni potomci Vikinga, koji su cili dvisto godina svojim okretnim galijama harali i palili po priobalnim gradovima i selima stare Evrope. Nikog se svit u to vrime nije bojo ko Vikinga. Viruje se da su oni i prvi Evropljani koji su stvarno otkrili Ameriku, al je nikad nisu probali naselit. Bili su istraživačkog duva i nije ji zanimalo prirodno bogatstvo već zlato i sve što se moglo ponet. Moglo bi se kazat da su Vikinzi bili slični gusarima.

Kršćanstvo su primili potkraj X vika. Na izmaku XIV vika Norveška je ušla u uniju s Danskom i Švedskom. Ova unija skandinavski kraljevina trajala je puni 400 godina, a zvala se Kalmarska unija. Posli čega je Norveška pridata u ruke Švedskoj, iako unija nikad zvanično nije ni pristala postojat.

Norvežani nisu sidili skršteni ruku, pa su doneli svoj Ustav i proglasili nezavisnost. Odgovor Šveđana je bila vojna okupacija, pa je sloboda za Norvešku morala počekat 1905. godinu, kad je na referendumu i zvanično postala samostalna kraljevina. U Prvom svitskom ratu Norveška je proglasila neutralnost, al nije prošla brez velike štete.

U Drugom svitskom ratu je opet uradila isto, al je ovaj put Nimačka okupirala cilu zemlju, pod čijom je okupacijom, ne baš slavno, dočekala i kraj rata.

NORVEŠKA

Ova zemlja je bogata raznim prirodnim resursima, ko što su guste šume, zatim izvori prirodnog gasa, morske rane i minerala. Norveška važi za uzor drugim zemljama po ekonomskom razvoju, a ujedno je proglašena i za najmirniju zemlju na svitu. U Norveškoj je svit većinom kršćanske vire, al samo mali dio nji su katolici, tek par procenata, velika većina su u Luteranskoj crkvi, koja je protestantska. Ostatak drugi religija čine muslimani, koji su došli radit u Norveškoj iz cilog svita.

Klima u norveškoj je većim dilom godine ladna a zime su zdravo dugačke i oštre. Zanimljivo je to da zbog svoje visoke latitide, trevljaju se velike sezonske varijacije u dnevnom svitlu. Od kraja maja do kasnog jula sunce nikad do kraja ne zađe iza horizonta u oblastima severno od artičkog kruga. Dok drugi dilovi zemlje imadu i po dvadeset sati dnevnog svitla. Od ranog novembra do kasnog januara, sunce se nikad ne rađa iznad horizonta na severu, a obdanica je zdravo kratka u ostatku zemlje.

T. K. Matković

MAKSKEMBAL ZA KRAJ

Kako se bliži proliće i naravno toplije vreme, sezona klizanja na ledu u Subotici se završila. Klizački, brzoklizački, koturaljkaški klub „Spartak” svake godine kraj sezone obiluzi prilipim maskembalom u kojem učestvuju svi članovi kluba (ove godine je bilo oko 35 učesnika), takmičari, selektivna grupa i polaznici škole klizanja. Naravno, to je sve revijalnog karaktera. Ovoga puta predstavljene su kratke bajke na ledu ko što su „Tri praseta”, „10 ljuti gusara”, „Sniguljica i sedam patuljaka”, i naravno „Pačiji ples”, a ko šlag na tortu takmičari su prikazali svoje slobodne sastave.

Ova klizačka sezona protekla je u školi klizanja koju su pohađala dica iznad četiri pa do 15 godina. Naravno bili su prisutni i oni koji su imali želju nadogradit svoje znanje. Svu svoju pažnju posvetila njim je trener Merima Kulić. A sa takmičarima umitničko klizanje radila je Danijela Crnobrnja.

Moramo napominit da je Klub ove godine imo 11 registrovani takmičara i učestvovo je na raznim takmičenjima. Jedno od taki takmičenja bilo je i Otvoreno prvenstvo u Novom Sadu „Novi Sad na ledu” di su Subotičanke postigle slideće rezultate: Isidora Kulić 10. mesto, Lea Dedović Tomić 11. i Elie Aleksandra Esperanza 12. mesto.

A za sam kraj klizačke sezone održano je Pokrajinsko prvenstvo u

umitničkom klizanju, i to u Novom Sadu, di su se naravno pokazali i naši.

Klizanje na ledu je završeno, al oni ipak nastavljaje trenirat dalje, kako bi slideću klizačku sezonu, koja

počinje tek oko 15. novembra, započeli što spremniji i naravno s novim idejama i koreografijama, koje bi bile još uspišnije u slidećoj takmičarskoj sezoni.
L. T. S.

DIČIJE POZORIŠTE

Dičije pozorište u toku aprila miseca i nadalje će prikazivat onim najmlađima svoje pridstave, koje će se i nadalje odigravat vi-kendom. Ako želite da ji positite i pogledate niku od njevi pridstava, pozovite broj 024/555-715 i dobi-

ćete tačne informacije o mistu, vrimenu i naravno nazivu aktuelne pridstave.

Izdvojili smo vam sliku iz pridstave (koreodrama na mađzarskom jeziku) „Siromašni čizmar i kralj vitra”.
L. T. S.

DUG ĐAVOLU

U stara vremena bio jedan siromašni čovik. Životario je od lova, al je bio siromašni da s njim niko nije tiao u lov, već je uvijek sam tumarao po šumi. Tako jedared naiđe na jednog jelena pa se obraduje dobrom lovom. Jelen biži, a on za njim. Jelen biži, a lovac ne popušta. I tako je prošlo tri dana a lovac pristigne jelena i ulovi ga.

Sad niko srićniji od njega. Al kad je krenio kući, a on vidi da je zaluto. Tri dana je trčao za jelonom, a sad već nedilju dana luta i ne mož da nađe put. Vidi on da je zabaso, pa jedared vikne: **Daću sve onom ko me izvede na pravi put!** Čim je viknio, a prid njim se stvori jedna crna tica i kaže da će ga ona izvesti na put ako joj da ono što mu je kuća taj dan dobila. Misli lovac šta to mož bit da je njegova sirota kuća dobila. Pristane on drage volje, a još više se obraduje kad mu je crna tica kazala da to ni ne mora dat oma, već posli dvadeset godina. Pogode se oni i crna tica ga za čas izvede iz šume. Kad su se rastali tica mu kaže: **Nemoj zaboravit dug, jel ja neću zaboravit. A sad samo da znaš ja sam đavolski kralj. Ne marim ja ako si sam car,** nasmije se lovac, i pođe veso kući s velikim jelonom.

Ode on kući pa zaboravio na dug, al ga prid kućom dočeka jedna žena pa mu kaže da je dobio sina, da mu se žena danas porodila. A on kad je to čuo baci jelena, pa počme plakat, onako naglas, pa se čeljad nisu mogla načudit šta mu je. Drugi čovik se raduje kad dobije sina a on plače ko da mu je sin umro. Prošlo tu jedno vreme a on uvijek žalostan, pa ga žena stane ispitivati šta mu je, zašto plače, a on joj onda ispričava sve po redu. Do sad je bio samo on žalostan, a sad i žena. Čude se ljudi šta njim je. Sin lip, da takog nema u cilju okolini, a oni se suše ko

kake voćke. Raste momak. Ta drugi bi roditelji bili srićni i ponosni, a njegovi roditelji ko dvi žalosne vrbe. Sad će dvadeset godina, a oni svaki dan drću ko da su u groznici.

Dosadilo to sinu pa jedared lipo pita roditelje. Oni najpre nisu tili kazati, al kad je sin zdravo navalio roditelji mu kažu o čemu se radi. **I zato ste vi žalosni?**, nasmije se sin. **Oče, ti bi se tribo žalostit što si tako lakomisen, a ne za mene. Ja se ne bojim ni čitavog đavolskog kraljevstva, a ne samog kralja.** Umiri on roditelje i kaže da on neće ni čekati da taj kralj dođe rad njegov, već će ga on sam ići tražiti. Roditelji ga mole da ne ide, a moždar je đavolski kralj već i zaboravio na obećanje. Al se sin ne da osolit, već kaže: **Obećanje je obećanje. A vajda ste vi pošteni svit, a ne ko đavolski kralj.** I tako on krene na put. Ide on tako sam kroz šumu al nigdi da nađe živo čeljade da ga pita di je taj đavolski kralj. I tako je on luto od šume do šume kad jedared naiđe na jednu staru kolibu. Prid kolibom bunar s đermom, a na njemu gavran grakće: **Babin jezik, babin jezik!** Začudi se momak šta to gavran viče i pride kolibi, al kad tamo a vrata otvorena. Uđe on i šta vidi! U kolibi jedna baba, a jezik joj s velikim klinom zakovan za zid. Oma on izvadi klin i oslobodi babu. Zafaljiva se sad baba momku, i kaže mu nek traži od nje šta oče. Ne traži momak ništa drugo, već da mu kaže put do đavolskog kralja. **Sinko, ja ti dobro oču dobrim vratit, a ne traži da ti se ovako odužim. Tamo ćeš izgubit glavu,** kaže njemu

baba. Ni se on davo odgovorit ni onda kad mu je baba kazala da je njoj jezik zakovo taj đavolski kralj zato što se mišala u đavolske poslove, a i sina joj je pritvorio u gavrana za sedam godina. Šta će baba, već mu na kraju kaže da ona ne smi kazati kako će doći do dvorca, al će ga njezin sin odvest do jedne zlatne rike, pa će tamo doznati šta mu treba.

Oma gavran skoči momku na rame pa ga do doveče odvede do te zlatne rike. Kaže gavran momku da se sakrije u niku jamu i tu dočeka ponoć, al da pazi da ga san ne privari, jel ko tu zaspe taj se više nikad ne probudi. Poslušao momak gavrana i dočekao budan ponoć. U to dolete tri lipe tice i stanu baš kod te jame. Čim stanu, pritvore se u tri lipe divojke. Na njima ruvo od zlata i srebra pa još biserima i dragim kamenjom ukrašeno. Za čas se one skinu i odu plivat u riku. Priplivale one riku dvanajst puta tamo i natrag i došle se obući. **Obukle se one dvi starije.** Kako se obukle tako se pritvorile u tice i odletile. Kad će najmlađa a njezinog ruva nema. Sad ona stane plakati i tražiti ruvo, al ga nigdi nema, ko da je u zemlju propalo. **Plače ona plače i jedared kaže: Teško meni ako me vako zatekne jutro. Kad sunce grane rastopit ću se i pritvorit u zlato i nestat u zlatnoj riki.** Sažali se momak na nju, pa se javi iz jame i da joj ruvo, a ona čim se obukla pritvorila se u ticu. Al nije oma odletila već pita momka ko je on i šta tu traži. Kaže on njoj sve po istini. **E da znaš da sam ja čer đavolskog kralja, a one dvi tice su moje starije sestre.** Kaže njemu divojka da bi ga ona odvela, al ne smi jel bi je otac oma ubio. Odvest ga ne mož, al nek joj istrigne iz repa jedno perce pa će ga ono odvest u dvorac. A kad bidne u nevolji nek dune na perce. Mo-

mak tako uradi, a tica odleti. Kad je osto sam, perce se zatrese i ponese momka. Leti perce ko strila i momak uskoro vidi čudan dvorac.

Na kapiji stoje velike vile i dva strašna roga. Momak je oma znavao da je to dvorac đavolskog kralja. Prid kapijom stoje đavoli, pa se kapija ni ne vidi od nji. Sleti momak prid kapiju pa kaže da bi divanio s kraljom. Neće đavoli da ga pušte, al kad je kazo ko je i šta je došo, a rog vikne: **Ulazi kad si došo da odužiš ocov dug!** Kad je ušo ima šta i vidit. U jednoj čoši velik koto, a pod njeg lože dvanajst đavola, a u kotlu sidi đavolski kralj. **Došo si, zareži ovaj na momka. Znaj da si ti meni dosta skrivio. Još kad sam ti oca vodio iz šume dobio sam taku kijavicu da se parim već dvadeset godina i nikako da ozdravim, a ovi dvanajst najjači sluga lože dan i noć pod koto. Zato ćeš mi morat ispunit tri želje. Pa ako ji ispuniš nek ti je sa srićom, i još ću ti dat najmlađu ćer za ženu, a ako ne ispuniš otićeš u vatru pod koto. Evo da ne čekamo dalje. Prvo ćeš mi u gvozdenoj avliji danas posijat proju, pa se ti staraj kako će priko noći izrast i sazrijat i da mi sutra na podne doneseš skuvanu proju. Ako to ne uradiš nagutat ćeš se plamena ispod mojeg kotla.**

Odvedu njega sluge u gvozdenu avliju i dadu mu sime proje. Sad se momak zdravo ražalosti, al se pridveče siti perceta. Dune on u perce i oma se prid njim stvori najmlađa ćer crnog kralja. Kaže on njoj kaka ga je nevolja snašla, a ona se nasmije i kaže mu da mirno spava. Ujutru će proja već bit zrila, pa je mož kuvat. Kako ona kazala tako i bilo. Kad je ujutru momak usto, a proja već zrila. Kad je došlo podne, a momak dono crnom kralju skuvanu proju. Rasrdio se crni kralj i umalo nije razlupo koto u kojem se pario. Srdio se ne srdio, al kad je proja već tu on se latio da ne ostane gladan. Kad se dobro najo proje, on smisli drugu želju. **E kad si proju tako dobro posio ti ćeš mi cigurno ispunit i drugu želju. Eto, oko mojeg dvorca je jendek da ga za tri dana ne bi oprčeo, a širok je da ga ni vilin konj ne bi priskoćio. A ti, kad si taki velik majstor, ti mi ga do**

sutra isuši a sutra u podne mi donesi od te prašine da se uvirim. A ako ne uradiš i ti ćeš završit u jendeku, pa će vas bit više taki što su se meni protivili.

Sad momak stane plakat, pa ne smi ni bliže jendeka. Došlo tako i več kad se on odjedared siti perceta. Nije dobro ni dunio na njegov a prid njim se stvori sridnja ćer crnog kralja. Kaže ona da je poslala mlađa sestra a momak njoj kaže svoju nevolju. **Ne brini se ti ništa,** kaže ona njemu kad je sve to čula. **Ti dočekaj mrak, pa otidi na ćupriju tog jendeka i viči: Pite braćo, pite braćo!** A sluga njezinog oca kad popiju vodu i blato će osušit užareni lopatama. Tako i bilo, a momak sutradan uzme jednu zdilu prašine pa odnese crnom kralju. Kida kosu crni kralj al šta mož kad je momak i drugu želju ispunito. Sad se on stane mislit da momku kaže taku želju koju živ čovik ne mož ispunit. Ni se dugo ni mislio pa kaže momku: **Vidiš onu zvizdu s dva repa? To nisu repovi već krila s kojima ona leti brže nek najbrži grom. Ta zvizda triba meni za moj buzdovan. Ako je za tri dana doneseš onda mi nosi najmlađu ćer. No, ako je ne doneseš onda će za moj buzdovan bit dobra i tvoja glava.**

Ode momak plaćući. Nevolja je da ne smi ni mislit na nju. Samo mu je buzdovan u glavi, pa tri dana nije ništa radio. Treći dan došlo već i več kad se na kraju siti perceta. Dune on u njega a najstarija ćer crnog kralja prid njim. Kaže mu da je nju poslala najmlađa sestra, a on njoj kaže svoju nevolju. **Ti samo spavaj, pa se ne staraj, a perce baci jel ti više neće tribat.** Posluša on divojku a ona za čas skupi đavole vodenjake. U sam mrak krenu s njima na onu zlatnu riku. Nisu se oni tu dobro ni sakrili a ona zlatna zvizda stigla da se napije iz rike. Čim je zvizda sletila a vilenjaci joj počmu sić krila s užareni sabljama. Otima se zvizda al kad je nji više pa su je savladali. Done-li oni tu zvizdu i najstarija ćer crnog kralja kaže momku da je odnese njezinom ocu i da traži divojku i jedna vitrovita kola. Ništa drugo nek ne primi od crnog kralja jel će propast on i njegova divojka. Kralj će ga slat da odne-

se zvizdu njegovom kovaču, pa da je taj prikuje za njegov buzdovan, al on nek ne uradi ni to, već nek je baci u koto. Zvizda će onda opet dobit krila i odletit, dok se crni kralj ni ne siti.

Posluša momak i evo ga prid crnim kraljom s zvizdom. Drugi bi se radovalo, al se kralj srdi, pa se tako naduvo da je još malo tribalo pa da se koto raspukne. Srdi se on, al ne pokaziva već kaže: **E sinko moj, sad si mi zet. Uradi mi još to da ovu zvizdu odneseš u moju kovačnicu i zapovidi tamo glavnom kovaču da zvizdu ukuje u moj buzdovan.** Ne kaže momak da neće, već se pravi lud ko da ne čuje, lagano spušta zvizdu u kraljev koto. Kako on nju spustio njoj izrasla krila i ona odleti u oblak. Latio se crni kralj „lipi” riči onako kako on to zna, al se zet kobajage pravi ko da ni ne čuje. Šta će crni kralj, već na kraju pita šta zet želi nuz mladu. Nudi on momku zlata, dukata, dragog kamenja i već šta oće, al mu zet kaže da ne želi putovat natovaren, već nek mu da njegovu divojku i jedna vitrovita kola. Navalio crni kralj pa samo nudi. Momak sluša, pa sve ne viruje, da crni kralj mož štogod nudit čoviku. Nudi on pa umalo ne privrne koto. Toliko je navalio al se momak ne da zbunit. Šta će crni kralj već na kraju spremi najmlađu ćer i vitrovita kola, pa mladenci odu da se sve praši za njima.

Za čas oni stigli do kolibe starog lovca a tu se oko vrata uvatila paučina. Sidi on tu s ženom pa ni ne izlaze iz kolibe, već samo tuguju za sinom. Tuguju siroti roditelji, pa se sve misle di trunu kosti njevog sina jedinka. Kad jedared čuju glas ispid kolibe. Ne viruju siroti roditelji al kad su povirili, a bome prid kolibom njev rođeni sin, pa još dovo i mladu kake u svoj okolini nema. Grlili se i ljubili oni tu tri dana i tri noći, pa siroti ne znadu jel bi sina el snaju više gledali. Tako su se oni radovali i veselili i jedared sin kaže ocu: **Vidite babo, da se niste tribali toliko bojat za me. Ta di će đavolski kralj s jednim siromašnim sinom. On je vas na privaru uvatio a vi znate da je oteto proketo!**

A. V. K.

ZEC

Zec je mali sisar koji pripada porodici Leporidae, koja je raširena širom sveta. U Evropi živi poljski zec, divlji kunić, dok u Amerki ima i zecova zviždača.

Pripoznajemo ga po dugačkim, pokretljivim ušima i razvijenim zadnjim nogama.

Velike oči postavljene su po strani, tako da zec mož gledati iza sebe bez okrećanja glave. Divlji zecovi su plašljivi i oprezni. Žive usamljeno i sakrivaju se priko dana. Travu, žitarice, plodove polja i šuma, mladu koru drveta i drugo zelje traže noćom.

Za čovika koji ima lak san i budi se na svako šuškanje kaže se „spava ko zec“. Vično na oprezu zec se uspravi na zadnje noge i oslušiva. Na najmanje sumnjiv znak spašava se bižanjom.

ZEC – KUĆNI LJUBIMAC

Zecovi znadu bit zdravo pitomi, dragi, veseli i inteligentni kućni ljubimci. Ima tušta pasmina zecova: patuljasti, orijaši, ovnloliki, dugodlaki, kratkodlaki...

Dok divlji zecovi žive četiri do deset godina, domaći mož živit i do 12 godina. Zečica se koti posli 43 dana i rađa od jednog do troje i to više puti godišnje.

IZRANA ZECOVA

Ko ima zeca mora ga ranit: šargaripom, peršinom, ditelnom, zelenom salatom, keljom, blitvom, maslačkom, mišavinom simenja koje se mož kupit u svim pet šopovima. Triba njim od malena davat i sino za probavu, a mož i gran-

čice voćaka jabuke jel lišnjaka na čeg oni oštne zube. Zecovi vole i voće: jabuke, kruške, banane, pomorandže, briske, šljive.

Važno je da sve bude dobro oprano. Zato i ti triba da ideš voće i povrće da bi bio brz ko zec!

DRŽANJE ZECOVA

Zecovi se u kući mogu držati u kavezu jel na slobodi. Ako ga držite u kavezu na jednu stranu mu metnite kaku labošćicu za ranu a na drugu što god di će obavljati nuždu. Središta nek bude slobodna za spavanje i sigranje. Metnite mu i kaku sigračku: škatulju, četki-

cu, sigračke za bebe koje zveckaje, plastične bočice, limenke, stare novine, kartonske rolne i slično – jel se oni zdravo vole sigrat. Kavez možete držati i otvoren, al ga nemojte na silu gurati unutra. Kad on vidi sigračke i ositi cigurnost uće i sam unutra.

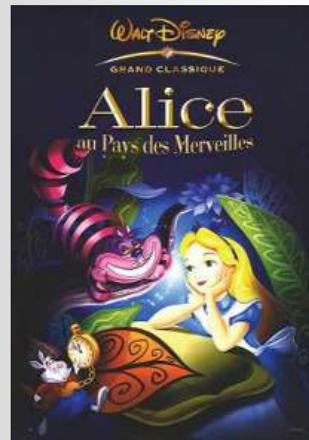
ČISTOĆA ZECOVA

Zecovi su zdravo čiste životinje. Nemaje miris, a kupanje njim ne treba. Oni sami čiste svoje krzno, bolje i od mačaka. Kad se linjaje možete joj očetkati da ne gutaje dlake. Zecove je

prilično lako naučiti da nuždu vrše na jednom mestu. Svaki put kad vidite da to oće obvit van posudice, samo lupite dlanom o dlan i viknite „Ne“!

ZEC U KNJIŽEVNOSTI

U basni „Kornjača i zec“ Žan de Lafonten pripovida kako su se takmičili zec i kornjača. Zec je bio ciguran u pobidu, pa malko skrenio s puta, sigro se, drimo i zabavlja se dok je kornjača čilo vrime koracala i koracala i ... stigla prva na cilj. Zec se osramotio i svatio da nije dovoljno samo brzo trčati nego je potribno bit uporan i ne skrećati s pravog puta.

Engleski književnik Luis Kerol je napisao „Alisu u zemlji čuda“. Mala Alisa je klapila bilog zeca s crvenim očima koji je digod žurio i stalno gledao u sate. Furtom je viko: „Zakasniću! Zakasniću!“ Ovo neobično gundalo je odvelo divojčicu u svijt stvarni i nestvarni događaja. Milioni mladi čitalaca su zadovoljno čitali ovu knjigu, a ako ti nisi jedan od nji onda znaš šta treba da uradiš.

Pleme Čučki ispriopovidalo je basnu „Zec koji je poplašio plavog lisca“. Zašto je lisac po-

bigod od zeca pročitaeš u navedenoj pripovitki, a možeš pročitati i druge pripovitke i pismice o zecu samo treba da odeš u biblioteku i potražiš knjige za čitanje. A ode možeš pročitati jednu lipu pismicu Desanke Maksimović.

FALISAVI ZECovi

Falili se zecovi u zelenoj travi.

Jedan rek o:

*- Tako mi otpala ruka,
ne bojim se vuka.*

Drugi rek o:

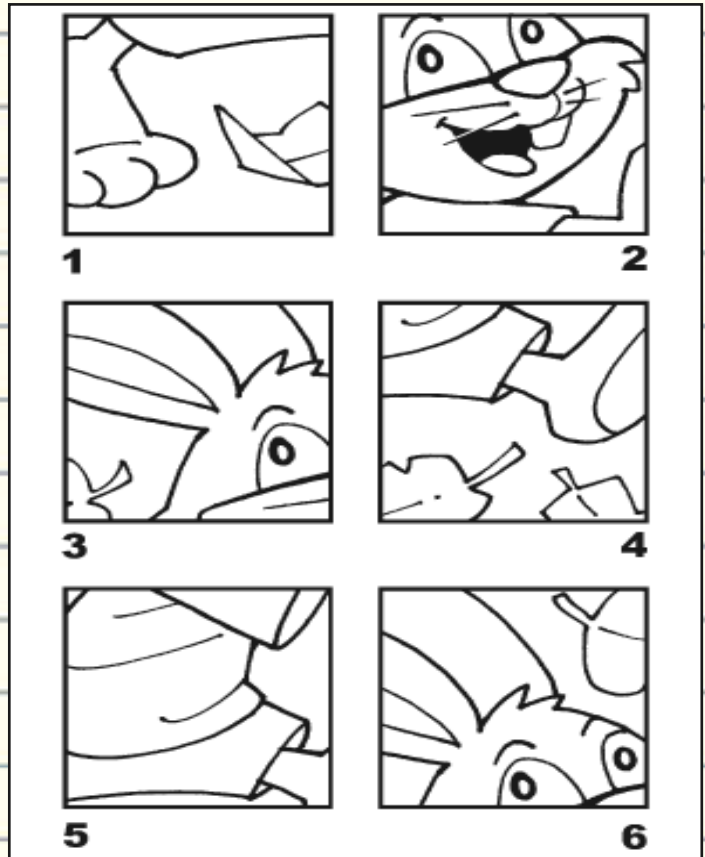
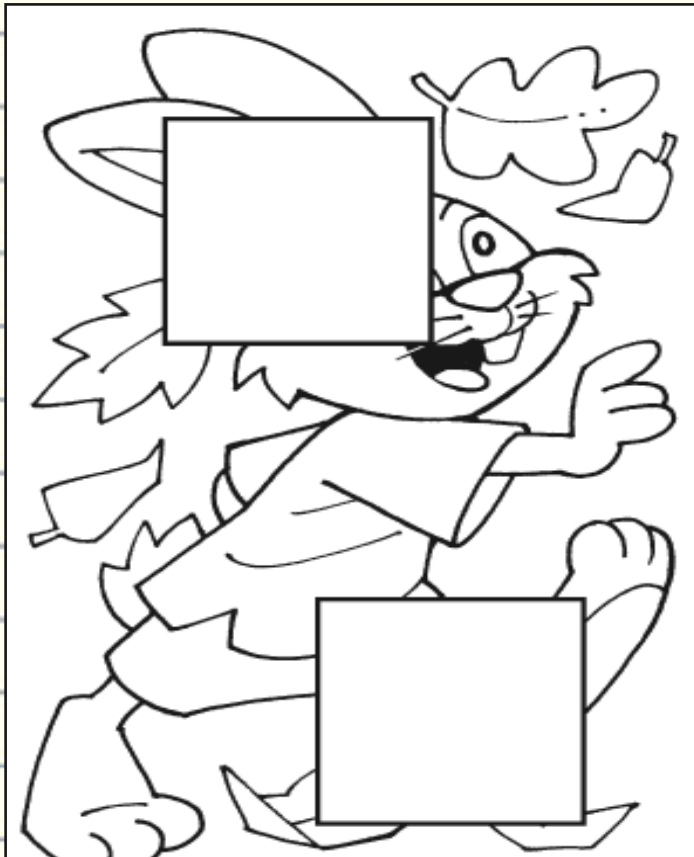
*- Majka da me živa ne gleda,
ne bojim se medvida.*

Treći rek o:

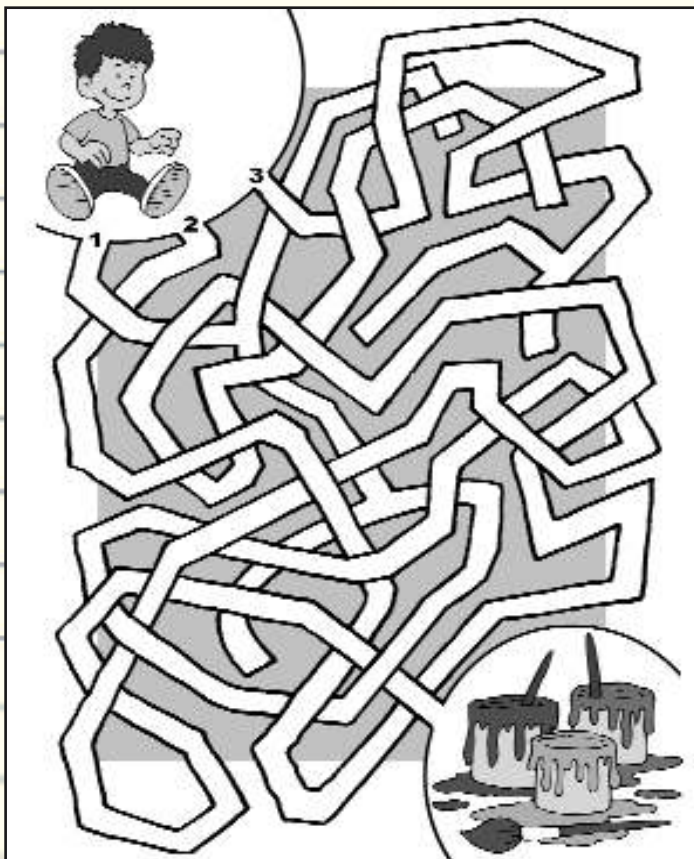
*- Tako mi kupusova struka,
ne bojim se lisice, kopca ni bauka.
Uto što god šušnilo digod ispod grana,
razbigli se zecovi na stotinu strana.*

Desanka Maksimović

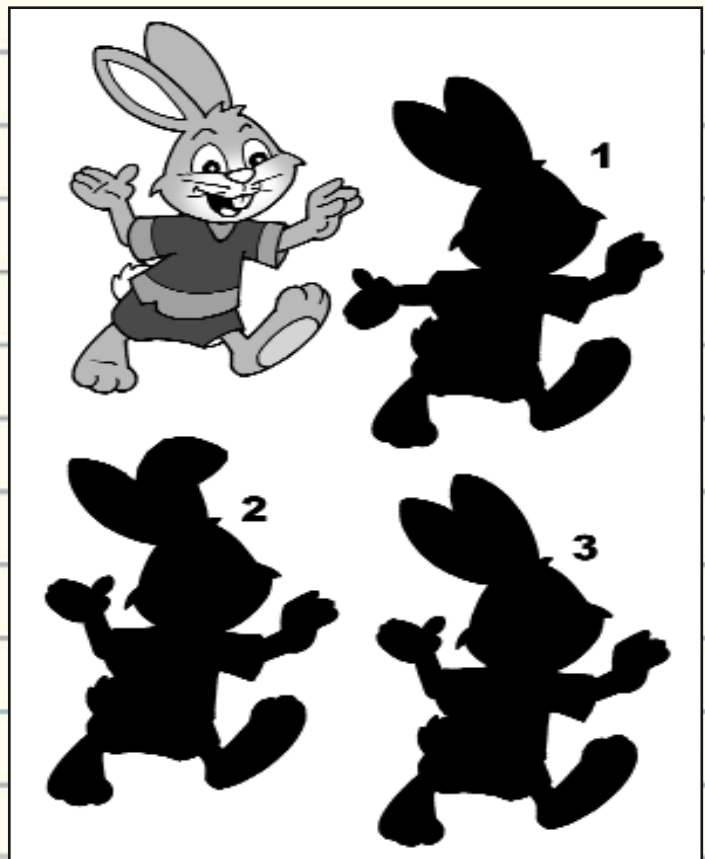

AKO IMAS „OSTRO OKO“ PRONADI DILOVE KOJI FALE NA LIVOM CRTEŽU

PRONADI PUT KROZ LAVIRINT I NADI FARBU ZA ŠARANJE JAJA

KOJA OD KONTURA PASIRA NUZ ZECA U GORNJOJ LIVOJ ČOŠI

KOLIKO TRAJA LET

Zvoni telefon u avio kompaniji, javlja se službenica i čuje ženski glas.

- Alo, jel to avio kompanija?
- Jeste, izvolte!
- Koliko traja let do Njujorka?
- Samo trenutak, kaže ljubazna službenica.
- O, tako malo?! - oduševljeno zaključí gospođa s druge strane telefona.

BUNJEVAČKE NARODNE IZREKE

Čovik se u piću a konj u blatu pozna.

Čuva ga ko malo vode na dlanu.

Čuvaj se pa će te i Bog čuvat.
Čistom obrazu malo vode triba.

Čeka ga ko ozebo sunce.

ZEC I ZMIJA

Kaže zec zmiji:

- Znaš zmijo, izvini što sam te zafrkavo da nemaš noge.

- Ta nema veze, bilo pa prošlo

- kaže zmija.

- E dobro, onda jevo ruke!

KOLIKO JE...?

Uči Joško sina matematiku.

- Vidi sine, imaš osam jabuka i ja ti uzmem tri. Koliko ti je ostalo?
- Nal, a zašto si mi opšte i uzo one tri jabuke?

ŠTA ĆE BIT NA KRAJU?

Bela očo u knjižaru i kupuje knjigu.

Pita prodavca: - Jel imate kakki pametan krimi roman?

Ovaj se misli, pa kaže: - Jevo, uzmite ovaj! Tek se na posljednjoj strani otkriva da je šuster ubica.

BREZ DOZVOLE

Vozi Pere kola i ide sa salaša u varoš.

Zaustavi ga policajac i kaže mu:

- Čovče, pa ovo što Vi vozite teško da se mož i nazvat kolima.

- Pa to Vam i divanim! Zato ni nemam dozvolu! - objasni Pere.